

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.105>

УДК 332.1:330.341

К. К. Карасаєв,

аспірант, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-7341-4655>

ПРІОРИТЕТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: СПЕЦИФІКА ВИЗНАЧЕННЯ, МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

K. Karasaiev,

Postgraduate student, Ukrainian State University of Science and Technologies

REGIONAL DEVELOPMENT PRIORITIES: SPECIFICS OF IDENTIFICATION, MONITORING AND EVALUATION

Розвиток територій на принципах сталості, смарт-спеціалізації та інтегрованості дедалі більше набуває актуальності з позиції ефективності управління. В статті розглядаються базові складові стратегії регіону в контексті визначення, моніторингу та оцінювання пріоритетів регіонального розвитку. Регіональні системи та їх довгострокові орієнтири задають вектор територіального розвитку. Сучасні виклики суттєво видозмінюють напрями використання наявних ресурсів та потенціалу територій. Розуміння нагальних потреб та потенційних можливостей регіону має бути покладено в основу визначення пріоритетів регіонального розвитку та стратегічного планування. Результатом стратегічного

планування є розробка Стратегії регіонального розвитку, реалізація якої забезпечується цільовими програмами та проєктами. У статті систематизовано послідовність визначення пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів у вигляді циклічної моделі. Такий підхід дозволяє формалізувати механізм визначення стратегічної цілі та шляхи її досягнення.

Regional systems and their long-term benchmarks set the vector of territorial development. Strategic goals at the regional level take the form of management goals, as they are integrated and presented by territorial governments, taking into account the needs and expectations of stakeholders. The article discusses approaches to identification, monitoring and evaluation regional development priorities. Under ordinary conditions, the key priorities for the development of regional systems are the processes of self-regulation, self-organization, differentiation of living space, ensuring the competitive state of social, environmental and economic processes within administrative territories, and increasing the importance of the knowledge economy and innovations. The development of territories based on the principles of sustainability, smart specialization and integration is increasingly becoming relevant from the perspective of public finance and management efficiency. The drivers of economic growth of the region's potential are not sustainable. Modern challenges significantly change the ways in which the available resources and potential of the territories are used. Understanding the urgent needs and potential opportunities of the region should be the basis for setting regional development priorities and strategic planning. Ensuring the effectiveness of regional development planning and increasing the institutional capacity of local executive authorities, local governments and regional development agencies are the main strategic goals set by the state in the relevant regulatory documents. Strategic planning results in the development of a Regional Development Strategy, the implementation of which is ensured by targeted programs and projects. The article systematizes the sequence of determining the priorities of smart specialization of regions in the form of a

cyclic model. This approach allows formalizing the mechanism for determining the strategic goal and ways to achieve it. Monitoring and evaluation there are traditional management tools. These tools allow us to determine the relationship between the defined strategic goals of the region's development and the state of implementation of programs and projects aimed at achieving these goals.

Ключові слова: *регіон, пріоритети розвитку, стратегічні цілі, смарт-спеціалізація, управлінські інструменти, цільові програми, проекти.*

Keywords: *region, development priorities, strategic goals, smart specialization, management tools, targeted programs, projects.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Своєчасне ухвалення раціональних управлінських рішень та корегування вектору територіального розвитку внаслідок зміни економічної ситуації є однією з головних умов ефективного управління регіоном. Мезорівень є надважливим в системі управління економічними процесами на рівні країни, оскільки дозволяє враховувати специфіку окремих територій і адаптувати національну стратегію до локальних умов. Сучасні підходи до визначення пріоритетів та розробки стратегії економічного розвитку на мезорівні характеризуються низкою трансформаційних та регуляторних нововведень, які зосереджуються на смарт-спеціалізації, сталому розвитку, підвищенні стійкості, інноваційності, цифровізації. Поєднання унікальних знань та ринкового потенціалу регіону є запорукою не лише його успішного розвитку в майбутньому, а й підґрунтям для забезпечення сталого розвитку на теперішній час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пріоритети регіонального розвитку визначаються Державною стратегією [1], іншими нормативно-правовими документами [3; 4] та унікальними особливостями певної території [6; 8]. Питання смарт-спеціалізації, сталого розвитку, цифрових

трансформацій в контексті управління регіональним розвитком досліджуються нині значною кількістю науковців. Телендій А. А. [2] розглядає стратегічне планування регіонального розвитку на макrorівні з позиції сталого розвитку, підґрунтям якого є прогресивно-економічний, адаптивний та трансформаційний підходи. Ратинський В. [5] наголошує на доцільності аналізу впливу різноманітних економічних факторів на ефективність регіонального розвитку. Бубенко П. Т. та Дріль Н. В. [7] акцентують увагу на дієздатності кластерної політики для потреб регіонального розвитку. Топоркова О. А., Ковальчук Є. В., Долгушин І. В. [9] пропонують стратегічне управління розвитком на різних ієрархічних рівнях розглядати через взаємодію ринкової, регулювальної та ітераційної компонент з використанням інтелектуально-інноваційних рішень. Значний інтерес науковців до питань управління регіональним розвитком та гармонізація українського законодавства відповідно до вимог ЄС пояснюють актуальність обраної теми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у систематизації пріоритетів та базових складових стратегії регіонального розвитку з урахуванням інноваційного потенціалу території, смарт-спеціалізації та стратегічного бачення розвитку регіону у довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виклики, з якими стикнулася Україна протягом останніх років, зумовлюють потребу в узгодженні регіональної політики з політикою відновлення та галузевими політиками окремих територій. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки визначає такі пріоритети [1]:

- створення сприятливих умов (соціально-економічних та безпекових) для повернення своїх громадян;
- розвиток інституційної спроможності органів місцевого самоврядування;
- розвиток талантів та відновлення підприємницької діяльності;

- наближення системи управління регіональним розвитком до кращих практик ЄС;
- залучення громадян до ухвалення рішень на будь-якому рівні (міжнародному, державному, регіональному, місцевому);
- розбудова мережевого партнерства, розвиток міжмуніципального, міжрегіонального та транскордонного співробітництва;
- залучення інвестицій для реалізації інноваційних проєктів провідних галузей;
- розвиток системи надання освітніх та соціальних послуг на регіональному та місцевому рівнях.

Сучасні підходи до розробки стратегії економічного розвитку на регіональному рівні базуються на інтеграції різноманітних факторів: економічних, соціальних і екологічних; зовнішніх і внутрішніх; регуляторних і ринкових; виробничих, інфраструктурних і логістичних; сировинних, енергетичних і трудових; інноваційних і глобалізаційних. Стратегія регіонального розвитку формується з урахуванням вищезазначених факторів та взаємозв'язків між ними.

Одним із системних інструментів управління територіальним розвитком є стратегічне планування. Цей інструмент дає змогу «побудувати релевантну візію майбутнього розвитку територій, узгодити, при цьому, інтереси різних зацікавлених сторін та забезпечити ефективну координацію дій всіх учасників» [2, с. 24], що знаходить відображення у стратегії регіонального розвитку певної території.

Найважливішими задачами стратегічного планування, і, як наслідок, управління на будь-якому ієрархічному рівні є цілеспрямований контроль за змінами, які відбуваються у соціально-економічному середовищі, прогнозування і компенсація найбільш небезпечних диспропорцій розвитку підприємства, галузі, регіону, формування здатності функціонувати та вдосконалюватися в умовах негативних зовнішніх і внутрішніх впливів, зберігаючи при цьому рівновагу.

Класично, результатом стратегічного планування вважаються перспективні цілі та стратегії, що знаходять своє відображення в стратегічних планах і програмах регіонального розвитку. Характерною ознакою стратегічного планування є визначена послідовність взаємопов'язаних між собою стадій, кожній з яких притаманні певні управлінські дії та використання специфічного аналітичного та методичного інструментарію.

Спираючись на законодавчі вимоги щодо розробки регіональних стратегій розвитку, сформуємо основні її елементи (рис.1).

Рис. 1 Базові складові стратегії регіонального розвитку

Джерело: складено автором за [3]

Відповідно до визначеної стратегії органи влади розробляють та впроваджують програми, реалізація яких передбачає виконання певної послідовності взаємопов'язаних кроків, відомих під загальною назвою «проектний цикл», який передбачає такі головні етапи: ідентифікація, розробка, схвалення та фінансування, впровадження, моніторинг і оцінювання та звітування. В основу будь-якої програми покладено процес трансформації наявних ресурсів (організаційних, інформаційних, інтелектуальних, матеріальних, фінансових, людських) в очікувані

результати шляхом здійснення різноманітних заходів. До очікуваних результатів висуваються певні вимоги, а саме: конкретність, вимірюваність, досяжність, відповідність, часові межі.

Реалізація регіональних стратегій розвитку здійснюється через розробку і впровадження планів заходів. Проєкт плану заходів має містити: організаційні, правові та інші засади середньострокового характеру, які є підґрунтям реалізації стратегії; конкретні строки здійснення заходів та відповідальних за їх впровадження (відповідальними можуть бути як окремі особи, так і бізнес-одиниці, інституції тощо); перелік індикаторів оцінювання та їх цільові значення; індикативні обсяги і джерела фінансування; перелік регіональних проєктів і програм, спрямованих на вирішення інвестиційних завдань території [3].

Ключовими детермінантами стратегій регіонального розвитку є: інноваційний потенціал території; смарт-спеціалізація та стратегічне бачення розвитку регіону у довгостроковій перспективі, яке базується на унікальних особливостях території та засадах сталого й інноваційного розвитку. Важливою складовою є визначення кількісних і якісних індикаторів досягнення оперативних і стратегічних цілей планів і програм регіонального розвитку.

Стратегічні цілі визначають перспективні напрями розвитку регіону та допомагають встановити пріоритети у використанні ресурсів та впровадженні проєктів. Стратегічні цілі є основою для розробки конкретних стратегічних завдань та планів дій для досягнення визначених цілей. SMART-принцип полягає у формулюванні цілей у такий спосіб, щоб вони були специфічними (Specific), вимірюваними (Measurable), досяжними (Achievable), реалістичними (Realistic) та обмеженими в часі (Time-bound). Такий підхід допомагає зробити цілі конкретними, чіткими та досяжними, що сприяє успішнішому впровадженню Стратегії розвитку регіону [2, с. 37].

У 2024 році були затверджені «Методичні рекомендації щодо застосування смарт-спеціалізації на регіональному рівні», які визначають

пріоритет смарт-спеціалізації як «перспективний для регіону вид економічної діяльності, що має інноваційний потенціал, є унікальним та представлений у вигляді інноваційної продукції, технології або процесу» [4]. Такий вид діяльності має сприяти підвищенню конкурентоспроможності регіону через можливість виходу інноваційної продукції, технології або процесу на зовнішній ринок.

«Методичні рекомендації щодо застосування смарт-спеціалізації на регіональному рівні» є нормативно-правовим документом рівня Міністерства економіки України. Вони носять рекомендаційний характер та пропонують послідовність визначення пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів (рис. 2).

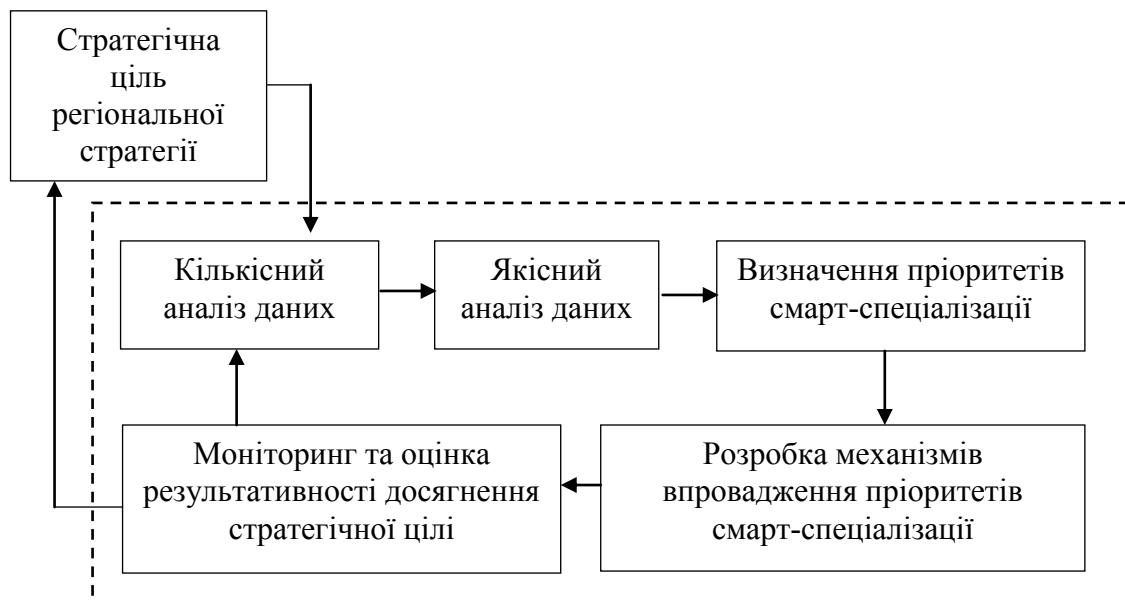

Рис. 2. Циклічна модель визначення пріоритетів смарт-спеціалізації регіонів

Джерело: складено автором за [4]

Кожний регіон (територія) формують власні регіональні стратегії розвитку, які реалізуються через правову, фінансову, економічну та інформаційну підтримку інновацій з боку держави. Правове забезпечення включає нормативно-законодавче підґрунтя щодо підтримки та регулювання національних інноваційних систем. Фінансово-економічне забезпечення полягає у фінансуванні інноваційних проєктів, а інформаційне забезпечення – у наданні необхідних інформаційних ресурсів, підтриманні освіти й статистичних даних [5, с. 151].

Регіональна стратегія має містити принаймні одну стратегічну ціль, для реалізації якої і визначаються експертним шляхом пріоритети смарт-спеціалізації. Головною метою їх визначення є забезпечення сталого розвитку регіону; підвищення ефективності використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів; формування діалогу між бізнес-одинацями, наукою і органами державної влади й місцевого самоврядування щодо напрямів економічного розвитку регіону; залучення інвестицій у майбутнє регіону; підтримка функціонування виробничих кластерів; ефективне використання знань та нарощування людського потенціалу.

Визначення пріоритетів смарт-спеціалізації регіону розпочинається з кількісного аналізу даних, в результаті якого ідентифікуються галузі регіону з високим економічним та інноваційним потенціалом розвитку. Далі здійснюється детальна перевірка обраних видів економічної діяльності, оптимізація переліку пріоритетів, залучення стейкхолдерів, тобто якісний аналіз даних. Наступним етапом є саме процес підприємницького відкриття, де з урахуванням наявних ресурсів, спроможності регіону до розвитку обраних галузей, потенційної здатності до диверсифікації окреслюються стратегічні цілі та встановлюються індикатори досягнення оперативних цілей.

Наприклад, характерною ознакою Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (затвердженої 07.08.2020р) була інноваційна спрямованість, для забезпечення якої пропонувалося застосовувати кластерний та проблемно-орієнтований підхід [6]. Смарт-пріоритетом розвитку Дніпропетровської області станом на 2020 рік було створення науково-промислових кластерів у основних галузях економіки на основі впровадження інноваційних технологій. Головна увага при цьому зосереджувалася на енергоощадливих та екологічно-коректних технологіях.

Акцент на кластерному підході пояснюється тим, що саме кластери, партнерства, системні мережі – є тими інтеграційними структурами, які стимулюють технологічну диверсифікацію та забезпечують можливість необмеженого додавання нових учасників за умови гармонізації й узгодження стратегічних і оперативних цілей, завдань, методів та передумов

взаємодії. Кластерний підхід до територіального розвитку є не лише засобом досягнення цілей економічної політики (структурні зміни, підвищення конкурентоспроможності, посилення інноваційної спрямованості тощо), але й дієвим інструментом територіального розвитку, ключовими індикаторами якого є підвищення рівня зайнятості населення, зростання заробітної плати, забезпечення стійкості й конкурентоспроможності продукції регіонального виробництва [7, с. 104].

Основними кластерами, які мали забезпечити інноваційний розвиток Дніпропетровської області (за Стратегією від 07.08.2020р) були: металургійний, хімічний, машинобудівний, ІТ-кластер, транспортний, агропромисловий та сміттєпереробний. Стратегія формувалася на сім років, для управління її реалізацією передбачалося складання планів на перші три та останні чотири роки, які включали переліки конкретних проєктів та визначали обсяг необхідного фінансового забезпечення. При цьому виокремлювалися політичний та технічний рівні управління реалізацією Стратегії. Саме технічний рівень передбачав організацію взаємодії органів влади та бізнес-середовища, проведення кількісного оцінювання рівня виконання проєктів, моніторинг досягнення запланованих результатів, підготовку пропозицій щодо розповсюдження касетних проєктів на інші території, аналіз потенційних ризиків та загроз тощо. Моніторинг ходу виконання Стратегії мав здійснюватися на проєктному (коефіцієнта оцінка рівня виконання проєктів), цільовому (оцінка рівня виконання стратегічних цілей шляхом ранжирування операційних цілей) та системному (оцінка кожного пріоритету та Стратегії в цілому) рівнях. Система моніторингу передбачала використання групи індикаторів за концепцією «вхід, процес, продукт, результат». Вхідні індикатори мали б характеризувати наявні ресурси та їх обсяг; індикатори процесу – шлях використання ресурсів; індикатори продукту – фізичний обсяг товару, послуг; індикатори результату – очікувані зміни.

У 2025 році опубліковано «Оновлену Стратегію розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року», яка актуалізована з урахуванням змін до Державної стратегії регіонального розвитку [1] та

впровадженню «Методичних рекомендацій щодо застосування смарт-спеціалізації на регіональному рівні» [4]. В контексті смарт-спеціалізації області було виконано кількісний аналіз за такими напрямками: статистичний аналіз за видами економічної діяльності, аналіз бізнес-середовища, капітальних інвестицій, структури експорту, інноваційної інфраструктури та освіти й науки. В рамках якісного аналізу стейкхолдерам були запропоновані для обговорення такі перспективні види діяльності: транспорт і логістика, легка промисловість, хімічна промисловість, виробництво будівельних матеріалів, медичні інновації, агропромисловий сектор, енергетика та енергоефективність, металургія та титанова промисловість, ІТ та цифрові технології. Результатом кількісного та якісного аналізу стало окреслення п'яти пріоритетних видів економічної діяльності: добувна промисловість, переробна промисловість, транспорт, інформація та телекомунікації, MedTech [8].

Отже, порівняно з початковим варіантом Стратегії, коло пріоритетних видів діяльності звужено та суттєво видозмінено. Доцільність таких корегувань мають забезпечити відповідні управлінські інструменти – моніторинг та оцінювання, які тісно пов'язані між собою, і, водночас є індивідуально специфічними складниками розробки та реалізації програм регіонального розвитку. Це важливі інструменти як для стратегічного позиціонування території в майбутньому, так і організаційно-результативного управління на теперішній час.

Моніторинг є невід'ємною складовою системи стратегічного розвитку держави, регіону, галузі в частині встановлення пріоритетів та вжиття заходів щодо їх реалізації. Моніторинг передбачає збір і обробку значних масивів поточної інформації, яка дозволяє оцінити основні параметри, діагностувати отримані результати, а також виявити критичні тенденції в сфері обраних видів економічної діяльності, подальший розвиток яких може призвести до певних змін, на які бізнес-середовищу відповідного ієрархічного рівня необхідно буде швидко відреагувати. Також моніторинг забезпечуватиме зворотний зв'язок, сутність якого полягає в тому, що за умов ефективно організованої системи моніторингу сфери пріоритетних видів економічної

діяльності негативні тенденції будуть виявлені й нейтралізовані якомога раніше [9, с. 158]. Ключовою ознакою моніторингу є безперервність.

Оцінювання як управлінська функція, застосовується періодично та селективно, а саме тоді, коли виникає потреба здійснити незалежну, системну й об'єктивну перевірку стану очікуваних результатів. Оцінювання здійснюється в міру необхідності у відповідь на потребу глибшого й масштабнішого аналізу взаємозв'язку між окресленими стратегічними цілями розвитку регіону та станом впровадження програм, проєктів, націлених на досягнення цих цілей. Важливо не зводити оцінювання лише до аналізу витрат, пов'язаних з реалізацією цільових програм і проєктів. Існують різні типи, види та форми оцінювання, які відрізняються метою, рівнем та деталізацією аналізу. Оцінювати пріоритети регіонального розвитку доцільно за: відповідністю смарт-спеціалізації регіону, результативністю, ефективністю, економічністю та сталістю. Також важливо враховувати наявні альтернативи, отриманий досвід, впливи. Тобто, під час оцінювання аналізуються як очікувані, так і неочікувані результати, позитивні і негативні впливи зовнішніх чинників тощо. Результатом оцінювання мають стати рекомендації щодо майбутнього цільових програм та проєктів (зберегти наявний стан, удосконалити окремі процедури реалізації, внести зміни у механізм реалізації або припинити програму/проєкт).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, на будь-якому етапі регіонального розвитку, стратегічне планування є саме тим управлінським інструментом, що забезпечує визначення та корегування пріоритетів для реагування на нові виклики, форс-мажорні обставини та подолання зростаючої нестабільності зовнішнього середовища. Перевагами циклічної моделі визначення пріоритетів регіонального розвитку в контексті смарт-спеціалізації є: можливість корегувати існуючі та обирати нові тенденції майбутнього розвитку регіону; забезпечення ефективного розподілу обмежених ресурсів; поліпшення комунікаційного взаємозв'язку між стейкхолдерами; розподіл відповідальності не лише за перспективними напрямами, а й за поточною та майбутньою діяльністю.

Смарт-спеціалізація передбачає зосередження регіональної політики на обмеженому наборі видів економічної діяльності, які спроможні забезпечити розвиток та конкурентоздатність регіону у найближчій перспективі. Визначення регіональних пріоритетів відбувається шляхом діалогу та співпраці усіх зацікавлених сторін: органів державної влади, бізнес-середовища, освіти та громадськості. Чинні стратегії регіонального розвитку мають бути гнучкими, оскільки секторальні фокуси можуть бути змінені внаслідок посилення глобальних викликів, виникнення форс-мажорних обставин, появи нових знань та інноваційних можливостей, структурних змін економіки тощо.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на удосконалення підходів до визначення пріоритетів регіонального розвитку з урахуванням кращих практик ЄС та досвіду України.

Література

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 №695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>(дата звернення 09.07.2025)

2. Телендій А. А. Новітні технології стратегічного планування регіонального розвитку в системі публічного управління та адміністрування в Україні: дис.... канд. наук з держ. управління: 25.00.02. Київ: МАУП, 2023. 224 с.

3. Порядок розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів. Постанова КМУ від 04 серпня 2023 р. №816. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>(дата звернення 09.07.2025)

4. Методичні рекомендації щодо застосування смарт-спеціалізації на регіональному рівні. Наказ Міністерства економіки України від 10.06.2024 №14563. URL: <https://me.gov.ua/view/292a29d8-4871-4798-80cc-4917c1539ec3>(дата звернення 09.07.2025)

5. Ратинський В. Стратегія розвитку економічної політики держави в галузі інноваційно-орієнтованої виробничої бізнес-інфраструктури. *Галицький економічний вісник*. 2023. №2(81). С. 147–154.

6. Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. Рішення Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII. Дніпро. 2020. 252 с.

7. Бубенко П. Т., Дріль Н. В. Детермінанти кластеризації в контексті територіального інноваційного розвитку. *БізнесІнформ*. 2023. №11. С. 103-108.

8. Оновлена Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. Дніпро. 2025. 190 с. URL: https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Stratehiia%20rozvytku/Stratehiia%20rozvytku%20Dnipropetrovskoi%20oblasti%20do%202027%20roku/strategiya-rozvytku-2027_20250114.pdf (дата звернення 09.07.2025)

9. Топоркова О. А., Ковальчук Є. В., Долгушин І. В. Проектно-орієнтоване управління з використанням інтелектуально-інноваційних рішень. *Економіка і регіон*. 2025. № 1(96). С. 156-163.

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution “On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021-2027”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 09 July 2025).

2. Thelendiy, A. A. (2023), “The modern technologies of strategic planning of regional development in the system of public management and administration of Ukraine”, Abstract of Ph.D. dissertation, Mechanisms of public administration, Interregional Academy of Personnel Management (MAUP), Kyiv, Ukraine.

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution “The procedure for developing regional development strategies and action plans for their implementation, as well as monitoring the implementation of these strategies and

action plans”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/816-2023-%D0%BF#Text>(Accessed 09 July 2025).

4. Ministry of Economy of Ukraine (2024), Order “Guidelines for the application of smart specialization at the regional level”, available at: <https://me.gov.ua/view/292a29d8-4871-4798-80cc-4917c1539ec3>(Accessed 09 July 2025).

5. Ratynskyi, V. (2023), “Development strategy of state economic policy in the field of innovation-oriented production business infrastructure”, *Galician economic journal*, vol. 2(81), pp. 147–154.

6. Dnipropetrovska oblasna rada (2020), Decision “Regional Development Strategy of Dnipropetrovska oblast for the period up to 2027”, Dnipro, Ukraine.

7. Bubenko, P. T. and Dril, N. V. (2023), “Determinants of clusterization in the context of territorial innovative development”, *Business Inform*, vol. 11, pp. 103–108.

8. Dnipropetrovska oblasna rada (2025), Decision “Updated Development Strategy of Dnipropetrovska oblast for the period up to 2027”, available at: https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Stratehiia%20rozvytku/Stratehiia%20rozvytku%20Dnipropetrovskoi%20oblasti%20do%202027%20roku/strategiya-rozvytku-2027_20250114.pdf (Accessed 09 July 2025).

9. Toporkova, O. A., Kovalchuk, Ye. V. and Dolgushyn, I. V. (2024), “Project-oriented management using intelligent and innovative decisions”, *Economics and Region*, vol. 1(96), pp. 156–163.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2025 р.